

DOOD OF LEVEND: NAAR EEN DUURZAME HANDEL IN DIEREN EN PLANTEN UIT HET WILD

'One World One Health'-aanbevelingen

Voorwoord door Tom Auwers

Voorzitter van de FOD Volksgezondheid,
Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

In 2015 hebben alle leden van de Verenigde Naties de agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) van de Verenigde Naties aangenomen als dringende acties die nodig zijn om vrede en welvaart voor de mensen en de planeet te waarborgen. Volgens het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties (UNDP) is de gezondheid van de planeet van cruciaal belang voor het bereiken van duurzame ontwikkeling en ondersteunt het behoud ervan rechtstreeks de gezondheid en het welzijn. Wereldwijd is bijna de helft van de menselijke bevolking voor haar levensonderhoud rechtstreeks afhankelijk van natuurlijke hulpbronnen.

De wereld van vandaag wordt gekenmerkt door een toenemende antropogene druk die de meeste natuurlijke ecosystemen verandert. De globalisering, d.w.z. "het proces waarbij de wereld steeds meer met elkaar verbonden raakt (...)" (vrije vertaald), geeft zowel de handel als de bewegingen van mensen een nieuwe vorm. Dit nieuwe mondiale landschap heeft geleid tot het ontstaan van nieuwe bedreigingen voor de gezondheid en de biodiversiteit, die met elkaar verbonden zijn. De achteruitgang van de natuurlijke ecosystemen en het verlies van biodiversiteit zijn een wereldwijd probleem geworden dat verder reikt dan alleen het milieu. Een duurzame oplossing kan alleen worden bereikt op een synergetische en multidisciplinaire manier waarbij alle verschillende belanghebbenden betrokken zijn.

Dit is de reden waarom de lidstaten van de Verenigde Naties worden aangespoord om actie te ondernemen om deze nieuwe uitdagingen aan te gaan door middel van de 'One World One Health'-aanpak, die wordt omarmd door de Wereldgezondheidsorganisatie: "One World One Health is een aanpak voor het ontwerpen en uitvoeren van programma's, beleid, wetgeving en onderzoek waarbij meerdere sectoren met elkaar communiceren en samenwerken om betere resultaten op het gebied van de volksgezondheid te bereiken" (vrije vertaald). Los van het regelgevende aspect kan een volksgezondheidsbeleid, wil het effectief zijn, immers niet worden gereduceerd tot een zuiver biomedische benadering en moet het rekening houden met de gezondheidseffecten van milieu-, dier- of plantdeterminanten. Ook moet een doeltreffend milieubeleid in staat zijn om belanghebbenden op het gebied van de gezondheid van mensen, dieren en planten te mobiliseren.

Om een duurzame gezondheidsdoelstelling te bereiken, moet een nauwere samenwerking en uitwisseling tussen alle actoren op het gebied van de volksgezondheid tot stand worden gebracht, of het nu gaat om de verschillende sectoren (menselijke gezondheid, diergezondheid, plantengezondheid en milieugezondheid), de verschillende bestuursniveaus (lokale, gefedereerde, federale en internationale entiteiten) of de maatschappelijke actoren (academische, economische en vrijwillige). De FOD Volksgezondheid doorkruist via zijn interfederale missie de vier pijlers van de gezondheid en ontwikkelt deze intersectorale aanpak. Voedselveiligheid en de preventie van dierenziekten zijn werkgebieden waarop een 'One World One Health'-benadering bijzonder relevant is.

De handel in wilde dieren en planten kan worden gedefinieerd als "(...) commerciële handel in niet-gedomesticeerde wilde dieren en planten - zowel levende als dode - en alle producten die ervan zijn afgeleid. Een deel van deze handel is legaal en wordt gereguleerd door de Overeenkomst van de Verenigde Naties inzake de internationale handel in bedreigde diersoorten (CITES), maar een groot deel ervan is dat niet" (vrij vertaald). Wanneer dergelijke commerciële activiteiten illegaal zijn, wordt er verwezen naar handel of criminaliteit in verband met wilde dieren en planten. De grens tussen legale en illegale handel is niet altijd duidelijk, omdat illegale activiteiten zich achter de façade van legale handel kunnen verschuilen.

De handel in wilde dieren heeft gevolgen voor de biodiversiteit en de gezondheid. Ziekten kunnen worden overgedragen op verschillende in het wild levende diersoorten, huisdieren en zelfs mensen, waarbij 75% van de menselijke ziekten van dierlijke oorsprong zijn.

De handel in wilde dieren kan bijdragen tot de overexploitatie van soorten in het wild, het evenwicht van ecosystemen verstoren en de diensten die de natuur aan de mens levert, aantasten. De kwestie van bushmeat of vlees van in het wild levende dieren, waarbij wilde dieren worden geoogst voor consumptiedoeleinden, is een schrijnend voorbeeld van activiteiten die een blijvende invloed hebben op het evenwicht van de tropische bossen. Wanneer deze illegale handel de grenzen overschrijdt en verder gaat dan de lokale consumptiebehoeften, kan hij ernstige, onderling samenhangende gezondheids- en biodiversiteitsproblemen veroorzaken, zoals de opkomst van virussen die gevolgen hebben voor zowel de menselijke gezondheid als de gezondheid van dieren.

De handel in exotische diersoorten, in het wild of in gevangenschap gekweekt, kan de overdracht van ziekteverwekkers met schadelijke gevolgen voor wilde populaties vergemakkelijken. De wereldwijde verspreiding van de schimmel *Batrachochytrium dendrobatitis* (Bd) is een goed voorbeeld waar de handel een centrale rol heeft gespeeld bij de achteruitgang van amfibieën. Naast het behoud van de biodiversiteit en de bestrijding van ziekten wordt deze handel ook een groeiend probleem van algemeen belang voor het welzijn van dieren. De hele toeleveringsketen, van vangst tot bezit, kan het welzijn van exotische diersoorten in gevaar brengen, vooral als het gaat om illegale handel in wilde dieren en planten.

Deze conferentie biedt een uitstekende gelegenheid om een diepgaande analyse van twee handelscasestudies te bespreken in lijn met de 'One World One Health'-aanpak. De nadruk zal liggen op de handel in bushmeat via de illegale invoer van vlees in de Europese Unie en op de handel in levende reptielen en amfibieën om er huisdieren van te maken. Tijdens de workshops zullen aanbevelingen worden besproken en geformuleerd om doelstellingen vast te stellen om tot een duurzamere handel in wilde dieren en planten te komen.

Referenties

<https://www.cbd.int>.

Fisher B. et al. Can nature deliver on the sustainable development goals? The Lancet Planetary Health. 2019. Volume 3. Issue 3. 112-e113.; accessed 2019 Nov 16; [https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(18\)30281.X](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(18)30281.X).

[https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196\(18\)30281-X/fulltext#back-bib2](https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196(18)30281-X/fulltext#back-bib2).

<https://sustainabledevelopment.un.org>.

<https://www.undp.org>.

<https://thewhitelion.foundation>.

<https://www.who.int>.